

Rættartrygðin há løntakarunum

Ílla stendur til við rættartrygðini hjá føroysku løntakarunum

Vanligt hevur verið, at tægn skal valda meðan rætturin situr, og hóast vit í fakfelagsrørsluni ofta hava verið illa nøgd við avgerðir, sum rætturin ella gerðarættarnir hava tikið, við grundarlag í so-kallaðum »donskum arbeiðsrættarreglum«, so hava vit vanliga valt at tagt.

Nú er tó ovboðið. Herfyri var avgerð tikin av ástøðumanninum í gerðarætti, sum settur varð at døma um spurningin um gjald fyrri tíman millum 07 og 08.

Málið byrjaði sum kunnugt við trætuni millum limir Havnar Arbeiðs-

kvinnefélags og Bacalao.

Fyri at greiða Føroya fólki eitt sindur frá málinum, so sigur § 8 í sáttmálanum hjá Havnar Arbeiðskvinnefelig:

Normalarbeiðstíðin skal vera 8 tímar um dagin frá mánadegi til og við friggjadag...

Spurningurin í gerðarættarmálinum var hvat lön arbeiðsfólkið skal hava fyrri tíman millum 07 og 08 á morgni, um so er at partarnir gera semju um at byrja arbeiði kl. 07.

Havnar Arbeiðskvinnefelag, og øll onnur feløg í landinum, hava víst á § 7 í sáttmálanum sum púra greitt sigur:

Yviriðarlønin verður fyrri øll arbeiði roknað av fullari normalløni soleiðis:

Frá kl. 17-21 35%
Frá kl. 21-08 60%

Week-end lønin

kl. 08-12 35%

Week-end lønin

kl. 13-24 65%

Sunn- og halgid.

frá kl. 24-24 100%

Her verður beinleiðis ásett, at fyrri tíman mill-

um kl. 07 og 08 skal gjaldast vanlig lön + 60%.

Eingin ivi skuldi verið um henda spurning, og ein og hvør, ið dugir at lesa føroyskt, má koma til hetta úrslit.

Hóast hesa greiðu sáttmálaorðing, so hendir tað

løgna, at ástøðumaðurin kemur til ta niðurstøðu, at sáttmálapartarnir eftir øllum at døma hava gloymt at broyta ásetingarnar í § 7 og kemur til tað úrslit, at § 7 ikki skal vera galdandi.

Hendan avgerð visir, hvussu illa stendur til við rættartrygðini hjá løntakarunum í Føroyum.

At hugsa sær, at ástøðumaðurin í gerðarættinum úttan víðari setir til vikis eina púra greiða sáttmálaorðing har ein av týðningarmestu rættindum løntakaranna — nevniliga yviriðarlønin er staðfest.

Her er talan um bata í

sjónarmið

Ingeborg Vinther,
forkvinna í
Føroya
Arbeiðarafelag

korum løntakaranna, sum vit við tungum samráðingum hava stríðst okkum til.

Er tað veruliga rætt, at slik rættindi kunnu strikast við tí grundgeving, at partarnir nokk hava gloymt at strika hesi rættindi.

Nei, arbeiðarafeløgini ætla ikki at góðtaka at vunnin rættindi verða strikað í sáttmálanum við grundarlagi tikið í donskum arbeiðsrættarreglum.

Tað eru føroysk víður-skifti talan er um, ikki donsk.

Eisini má vísast á skeivu frágreiðingarnar, ið givnar vórðu í gerðarættinum frá mótpartinum. Ástøðumaðurin í gerðarættinum visir í dóminum á, at síðani 1975, tá áðurnevnda broyting kom í sáttmálan, hava limir Havnar Arbeiðsmannafelag arbeitt fyrri vanliga normalløni millum kl. 07-08 á morgni.

Hetta er beinleiðis lygn, hava bæði undirritaða og nevndarlimir í øðrum arbeiðarafeløgum fingið at vítað frá nevndini í Havnar Arbeiðsmannafelag á fundi millum felögin 17. apríl. Tað hevur verið goldin 60% yvirið fyrri henda tíman lika til áðurnevnda broyting kom í á Bacalao á heysti 1990.

Ein onnur frágreiðing, ið eisini telur við í dóminum, kom frá einum øðrum vitni frá arbeiðsgevarasiðu. Hesin greiddi frá, at innan øki hjá Føroya Arbeiðarafelag varð á fleiri arbeiðsplássum arbeitt millum kl. 07 og 08 á morgni fyrri normal lön síðan 1977. Hetta er eisini lygn. Vitnið gjørdi sær ikki tann ómak, at greiða frá, hvat lá til grund fyrri broytingarnar á tveimum av arbeiðsplássum innan okkara øki, sjálvt um hann væl visti tað. Men tað skal eg nú greiða frá.

Á tí eina arbeiðsplássinum bóðu kvinnurnar um at sleppa at byrja kl. 07 á morgni í summarfritíðini, so tær kundu vera lidnar kl. 16 um dagin, meðan

skúlabørnini vóru í summ-arfri, so tær vóru meira saman við børnunum um dagin. Henda skipanin vardi í 6 vikur, so byrjaðu tær arbeiðsdagin aftur vanliga tíð kl. 08 á morgni.

Arbeiðspláss á bygd í norðstreymoy hevur eina gamla avtalu, ið er 30 ára gomul. Har arbeiðsfólkið øll hesi árin er byrjað at arbeiða kl. 07.30 á morgni, fyrri at kunna fara heim til dagurða kl. 11.30. Hetta kom í sínari tíð av, at nógv høvdu langan veg til hús, og nakrar av kvinnunum vildu sleppa heim at gera dagurða. Sostatt er hetta ein lokaltavala, ið hevur verið galdandi langt áðrenn umstridda gr. 8 í sáttmálanum.

Annað arbeiðspláss, ið varð nevnt innan øki hjá F.A. við arbeiðstíð, ið byrjaði kl. 07 við normal lön, var heldur ikki rætt. Hetta visti undirritaða á undir dómsviðgerðini, men bleiv hetta ikki tikið til eftirtektar.

Niðurstøðan aftan á henda gerðarættardóm-in, ið er heilt burturvið, er henda.

Danskur embætismaður hevur í sínum dómi lagt upp til at lögtings lóg nr. 37 frá 1/6-1978 um 40 timars arbeiðsviku ikki nýtist at vera galdandi fyrri partarnar á arbeiðsmarknaðinum. Nú kann 50 timars arbeiðsvika koma aftur í gildi, og vit eru av áðurnevnda embætismanni sett 50 ár aftur í tíðina.

Hetta er rættartrygðin hjá tí føroyska verkafólkinum í 1991.

Og løntakarar skulu so liva undir hesum gerðarættarúrskurðum, sum úttan at hava minsta vet av kunnleika um føroysk arbeiðsviðurskifti, taka avgerð, sum teir sjálvir siga út frá vanligum donskum arbeiðsrættarreglum, og enná, sum í hesum føri, úttan víðari strika sáttmálasettu rættindi okkara.

Tórshavn, 29. apríl 1991
Ingeborg Vinther

